

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pô godine K. 6 — Za Šibenik ia godinu donašanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 i suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglas, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Osobno strančarstvo.

Čitajući neke novine, rekaće bi, da u Dalmaciji i uobičajeno u našem narodu vlada najčešće strančarstvo, da se vodi uprat rati proti svemu, što je naprednije, leipo i koristno. I to ne samo strane vlade ili vlastodržaca, nego sa strane jednog dijela pučanstva prema drugom. U tomu da prednjači popovi, koji da drže pod papućom sve i svakoga, naravno osim stanovnici, slobodnjaci i kao takovi žrtvuju se i rade za napredak zalupanog puka.

A što je u stvari? To, da u Dalmaciji takove borbe nema nego u umišljenu glavam, kojima je borba potrebita, ako hoće da politički bitiš.

Tko pozna u nas ljude i odnošaje zna, da je u Dalmaciji obstojala stranka narodna, i da obstoje danas hrvatska stranka i stranka prava.

O ciljevima tih stranaka ne čemo govoriti, samo iztičemo istinu, da je u tim strankama bilo i jest ljudi svakovrsnih stališta i da nije nikad bila vjerska. U svim našim strankama bilo je svećenika, koji su u njima aktivno sudjelovali. To znači, da svećenici kod nas nisu se diefili od ostalog pučanstva, jer za to nisu imali razloga. Njima kao i ostalom pučanstvu bilo je do tega, da se oslobođeno od prevlasti Talijana, od izrabljivanja vlade, da se ekonomski pridignemo i kao narod uredimo.

Istina je još, da je svećenstvo većinom pristalo i pristaje uz stranku prava, a to znači, da je ono većinom zadahmuto narodnim duhom i da s narodom radi. I nema ustanove narodne u našim političke ni kulturne ni ekonomične, gdje svećenici nisu dobri, djelotvorni sudionici. Nema mesta skoro, gdje se i svećenici uz ostale ljudе ne brišu za ekonomični napredak zapuštenog pučanstva. Ovo su istine, koje se ne nadaju pobijati. I baš u najpusljivijim i najzajpuštenijim krajevima svećenici su danas najprije, koji tu rade i zauzimaju se.

Po našem mnenju to je i posve prirodno, jer akto od naobražene ruke, to je uprav svećenik sin puka. Težačka kuća je njegova kuka, težačke nevolje bile su njegove i jesu njegove braće i njegovih roditelja.

Daklikad ovaj svećenik radi i hoće da radi, treba ga utuci? Treba mu podkopati ugled? Treba mu biti neprijatelj? Treba od njega zahtijevati, da podigne svjet u bezvjerstvu?

Kad čitamo neke novine, izgleda nam, da bi to one zahtjevali i od pučanstva i od svećenika. Naravno, taj zahtjev je smješan za svakoga razumoga i u istoj Francuzkoj, a kamo li ne bi bio kod nas, nego ipak nije bez utroka.

Ima kod nas ljudi, kojima treba pristaša, ima kod nas velikana, koji valja da budu u vodje. Nisu li vodje ne mogu oni živjeti na to da oni imaju pravo po svojem položaju, po svojoj mudrosti, po svojim sposobnostima. Ta oni su geniji, rođeni da vode narod, a narod nije za drugo ni stvoren, nego da služi podnožjem njihovih veličina.

Eto u tomu je uzrok i cilj one stanovite umjetničke vike proti popovskim mantijama i svim onima, koji ne će da budu popovima neprijatelji za to, jer i oni rade za puk.

Tim velikanima ništa nije čestito, ništa vredno, ako se ne nalazi gdjegodoli u podnožju njihovom, ako ih slijepe ne sledi i ako zabezbjeđuju i otvoreni u stima ne sluša njihov glas, auk u njih ne vira kao telo u zlatna vrata, auk ne podmećte svoje rame da ih nosi, neka se vidi njihove veličine.

To je uzrok i cilj, to je postanak i razvitak pučke napredne stranke u Splitu.

Ti ljudi su mogli raditi za puk u ob postojećim strankama, kao što rade i drugi. Ti ljudi su se mogli boriti proti libarima, kao što se borili i drugi; ti ljudi su se mogli boriti proti ugnjetavajućima pukama i deračima, pukama i invovinama, kao što su se borili i drugi. Ti ljudi su se na hiljadu načina mogli zauzimati za dobrobit puka i njegovog napredka, kao što rade i drugi, bez da ih smeta koja stranka, ali njima u istinu nije do svega toga puno

stalo, oni radeć kao drugi ne mogu vješati sve na veliko zvono, ne mogu to raztrubiti kao nešto veličajno, nego posve obična, ne mogu nego činiti svoju dužnost. A oni i ne znađu što je dužnost, oni sami zele i hoće da budu u vodje.

To im je sve, a inače prema svemu su ravnodušni, Libava je i deračina cvjetala ondje, gdje oni služuju i mirno se podnosa. Deračina, libava, gospodarstvo vlada i danas ondje, gdje oni brane svoje demokrate kao u Sinju, Imotskoj i sličnim mjestima. Deračina, libava i načinu vlada i ovdje u Šibeniku kod njihovih prijatelja i sumišljenika. To sve vlada i u Skradini id.

Ali što to njihova smeta? Dosta im je, da se kažu ti njihovi prijatelji demokrati, dosta im je, da im služe za podnožje.

Ovi i ovakovi nabacuju se češće na naš list razinu bedostaćom, ali to ni nis u naše sumišljenike ne smeta, jer nije nam do lakrdija demokratiskih, nego do napredka narodnoga.

Kao pravasi radimo prema pravačkim načelima državotvorne stranke i ne smeta nas ni rad, ni državno ljudi, koji za narod rade, pa pripadali oni kojem mu drago stazešu. Do ljudi, koji ništa ne rade, nego se nabacuju frazom napredku i pučkog prijateljstva, dok ga puk ne mare nego u koliko im služi da ga varaju i izrabljaju u svoje nečiste svrhe — niti name ni stalo. I akoovo pišemo, nije radi njih, nego radi toga, da naglasimo, za što oni hoće da svakoga i sve oko sebe ocrne. To je, da se izlazku i da se ne vidi kako bi oni i danas i sutra služili svakomu, samo da postanu ono, što zele i radi čega su se od drugih stranaka odseleli. Njihova je politička osobnost njihova. Njihov rad je osobno-stranački, a ne narodni, i za to oni mogu zaustaviti čak i za buduće c. k. namještne. Naravno, to nije pogibeljno, a može biti korigno za stanoviti ambicije.

Nego, ako oni do tih ambicija toliko drže i ako su njima sve pripravni žrtvovati, za što to ne čine jednostavnije, krace, ljepeš? Za što se nabacivati na ljudi, koji rade prema svom programu na svakom polju narodnog života onako, kako je jedino moguće u ovoj našoj zemlji? Za što napadati iskreni, otvorenji, djelotvorni radikalizam, kao što je naš, vidljiv na svakom našem koraku, u svakoj našoj radnji, u svakoj našoj ustanovi? Za što klevenati ljudi, koji kao mi ovdje, podižu bez prestantke bedeme narodnog napredka i obrane? Za što navaljavati na pravače ovdje u Šibeniku i okolicu, kad razmjerno nigdje po Dalmaciji ne radi se u narodnom pogledu ni ovako, ni ovoliko?

Ali da, ovdje se radi, a ne halabuči — i od tuda jadi; ovdje se nastoji oko slogo svih državotvornih elemenata — i od tdu muke. Ovdje se, koliko se može, širi smisao zajedništva i dužnosti — i za to pogrdjivanja onih, koji to za nikad nisu imali misla.

Ali sve je to u vjetar, jer stranke, stvorene za osobnu ambiciju, svišne su i propastiće, kao što će stranke, koje su stvorene za narod, kao stranka prava, živjeti uzprkos prijeglječi i klevetniku njezinj.

Uzdizali dakle „demokrati“ kumire ili ne, sve jedno je, kao i kad hoće da ruše što se povrati da ničim, a najmanje osobnim strančarstvom.

Neka plašila stvorena su samo za djecu. Razumni ljudi vide ta demokratska plašila i rujaju im se.

Bezkamatni zajmovi.

(Ilustracija vladine akcije za Dalmaciju).

Članci našeg suradnika o bezkamatnim zajmovima u svrhu obnove dalmatinskih vinograda pobudili su znatno zanimanje u predmetu kod interesiranih stranaka, što nas je potaklo, da se o stvari još bolje razpitamo.

Iz svega što doznašmo, dodjimosmo do žalostnog zaključka, da je i ovo pitanje, koje zaščeta u vladini akciji za ekonomski pridizanje Dalmacije, uzeto sa strane vlade na vrlo laku

rukou, pače da je i ono samo nova vrst obijene, novi dokaz, kako se vlada titra s najživotinjim interesima pučanstva Dalmacije, koje je eminentno poljodjelsko.

Iz onoga što doznašmo proizlazi, da vlada nije mogla drugčije nego izdati onu okružnicu kojom se pozabavio naš suradnik u rečenim člancima, a to samo da bar donekle prikrije svoju golemu pogrešku, svoju manjkavost u cijelom ovom pitanju. Vlad je išlo u račun, da putem te okružnice bací opet malo prasine u oči našem poljodjelskom, imenito vinogradarskom svetu, da ne bi spazio, kako je ona i u ovom pitanju ostala za Dalmaciju ona stará, zasukana mačuha.

Isto je vlad u račun, da skreća cilj pošao predtečan udjeljenju bezkamatnih zajmova na obične, same da se stvar otegne, samo da dobije vremena, ne mareć ni najmanje, da je tu za mnoge i mnoge naše težake periculum in mora.

A razlog zašto ona tako krvza, zašto ona tako postupa stoji u tome, što vlada ne razpolaze potrebitim novcem za dijeljenje tih bezkamatnih zajmova, jer ono što je posjedovalo, to je već razdala sebi, milijama, tamo Niemcima po Donjoj Austriji, Štajerskoj i drugim pokrajinama, a za Dalmaciju nije pretekao — kao obično — ni groš.

Vlada treba da čeka, dok joj parlament votira opet potrebiti iznos za bezkamatne zajmove južnih zemalja monarhije, a onda će tekar moći novcem razpolagati i dijeti ga u taj naslov dalmatinskim vinogradima, ako u obće bude htjeo.

Sada o tim zajmovima nema dakle govorja, pa da se to prikrije, trebalo joj je naravski onom okružnicom nekako se izvući iz Škripa, kad je pokrajina preko sabora u Zadru, u istu svrhu već uđefilia svoj doprinos, koji je tu gotov i koji čeka, da mu se pridruži državni doprinos. Prigovori dakle proti Žemaljskom odboru u ovom pogledu padaju, jer je ovaj izvod podpunjuje svoju dužnost, a sva je krvinja samo na austrijskoj vlasti, koja je još jednom postupkom pokazala, koliko je ozbiljna njezina akcija za ekonomsko pomaganje Dalmacije.

Da nije bilo svega ovoga ne bi doista bila izšla ona vladina okružnica, već bi se vlada bila požurila, da počake i razglasiti svoju velikodušnost prama Dalmaciju i ne bi se si gurno bila oduljila, da cilj predtečno poslovanje za dijeljenje zajmova prenese na obične.

Ne bi se na to bila oduljila, jer bi onda tek bila opazila, da izdavanje onake okružnice nije u skladu niti sa zakonskim propisima, da se naime kosi s dispozicijama §. 1. zakona 4. travnja 1902., kojim je preinačen zakon 28. ožujka 1892. o koncesiji bezkamatnih preduvoda za obnovu vinogradova uništenih filokserom. Dakako, kad je krvinja težka i kad ju se hoće po što po zakriti, onda su dobro došle i onake okružnice!

Da naša tvrdnja o nekorektnosti one vladine okružnice stoji, navesti ćemo što sadrži spomenuti zakonski paragraf. Tu se veli: „Ako se je u kojoj občini pojavila filoksera kao zaraža i u kojoj su posjednici, čije je vinogradare zaražila, pali u vremenu oskudici Ministarstvo poljodjelstva može dozvoliti bezkamatne preduvode u svrhu obnove uništenih vinograda i to: a) izravno pojednom oštećenom posjedniku, b) občini kao takovo, c) zadruzi oštećenih posjednika, ustanovljenoj ograničenim ili neograničenim jamstvom, d) ustanovi koja po svojim pravilima ima zadaču promicati u dotičnoj občini poljodjelstvo, a napose vinogradarstvo.“

Izvodi zastupnika Kramarža učinili su duboki utisak na prisutne, kako se razabire iz odgovora Niemca Pergelta, koji se na svaki način izmotava, ali naravno nikako ne može da opravda surovo partajčino postupanje Niemaca u jednom poslu velike finansijsko-gospodarstvene važnosti.

Cesi su i u ovom slučaju pružili jasan dokaz narodne samosvesti i moći.

Našeg suradnika u ovom pitanju bilo je izpravno. Mi smo osvjeđeni, da bi obične najumjesti- nje i najpravičnije postupale u ovom poslu, kad bi njima bio povjeren, jer su za to doista najpprzvanje, ko nadje najbolje poznavaju prilike vinogradara u svom području, ali pitamo mr. koja bi se občina tog posla primila, kad se eto znade, kako vlada postupa, kad se vidi, da bi vlada htjeo svaliti na občinu svu onu odgovornost, koja na nju pada, a sve bojeći se da ne izadje na nju opravdana vika radi toga, što je i u ovom važnom, životnom pitanju zamarišla Dalmaciju. Habeat sibi!

Austro-ugarska banka i Česi.

Na 5. tek. mј. obdržavala se je u Beču generalna skupština austro-ugarske banke. Izmedu ostaloga na dnevnom je redu bio i izbor jednog člana generalnog vijeća. Ovo vijeće naime sastoji se od 12 lica, od kojih šest imaju biti državljanji austrijski, a šest ugarsko-hrvatski. Smrću člana Suessa ostalo je u generalnom vijeću izpraznjeno jedno mjesto, koje se imalo pokriti sa austrijskim državljaninom. Do sada, ne treba ni izzaknuti svih šest austrijskih mjesto pokrivali su svedjer izključivo Niemci, a ostalih šest mjeseta Magari.

Ima više godina da česki akcioneri vode borbu, tražeći, da i jedan Čeh bude izabran u generalno vijeće. Tomu se odlučno protive Niemci, iako je zahtjev Čeha i pravedan i umjestan. Na skupštini 5. tek. mј. bilo je zastupano 456 njemačkih akcionera i njihovih pristaša i 252 česka. Dakle su Česi u posjedu takovog broja dionica, da je samo to moral Niemcima nametnuti dužnost da uđe u skupštinu zahtjevu Čeha, da bar jedan Čeh stupi u generalno vijeće. Ni ova činjenica, ni važnost česke industrije i českog snažnijih novčanih zavoda, ni sama upravna shodnost, ništa nije moglo skloniti Niemcu da popuste, te su oni većinom glasova izabrali Niemca, bivšeg ministra Prade. Na skupštini je Dr. Kramarž zastupao stanovštvo Čeha. U svom je govoru naglasio, da austro-ugarska banka nije kao kakvo privatno poduzeće, nego da ona zastupa tako važne javne interese, koji ne mogu tripti. Veli, da su Česi dopustili da se, jednim Niemcem pokrije mjesto drugog ravnatelja kod česke zemaljske blagajne; da su Česi, iako u većini, pristali, da se biraju i Niemci, kao delegati, a to se više su susretištvo pravljivo u bankovnom privilegiju.

Izvodi zastupnika Kramarža učinili su duboki utisak na prisutne, kako se razabire iz odgovora Niemca Pergelta, koji se na svaki način izmotava, ali naravno nikako ne može da opravda surovo partajčino postupanje Niemaca u jednom poslu velike finansijsko-gospodarstvene važnosti.

Cesi su i u ovom slučaju pružili jasan dokaz narodne samosvesti i moći.

Poljoprivreda na primorju.

V.

Za vinogradarstvo na našem primorju najvažnija gospodarska grana jest maslinarstvo i uljarstvo.

Da vidimo kako se nalazi ova druga najvažnija grana naše privrede na primorju. Priznati moramo, da već od vajkada mi smo držali maslinu kao proši grm i da nismo nikada posvećivali maslini osobitu brigu ili barem toliku, kolikou maslinu zahtjeva. U kopanju i mladidi masline je stradal od udara motilom, jer nismo pazili na najnužniju privatu o maslinarstvu. Uslijed dobivena udarca na deblu bi se porodila rak-rana, nastala gnijeloba, a po tome na deblu masline u malo

saobraćajni odnosa mnogo nepovoljniji nego li prije. Upozorujemo na ovo upravu družta, e da se pobrine urediti stvari prama želji onog pučanstva, koje je, kako razabiremo, sada mnogo nezadovoljno.

Iz Prviča nam se tuže, da im je občina zlatarska uvela sada nove namete, t. j. daće na točenje vina, koje se do sad nisu pobirale, jer još nikad od občinskog Vieča ne odredjene. Ako je tako, kako se opravdava taj postupak?

Pišu nam iz Danila: Dne 31. siječnja odielo se iz ove pitomice obujljiveni naš župnik Fra Stanislav Gjirlić. Za 18 godina njegova župničovanja mnogo je svomu stadiu dobro učinio; ljubitelj biednika i sirotinje pomagao ih je, tješio; bio je svakomu i otac majka. Skroman preko mjere, nije se izticao nigda; nije tražio hvale, a radio kao marna pčelica na boljak moralni i ekonomični svoga puka. Nije htio da nikto znade za njegov odlažak, da izbjegne pratinji i slavi. Mi te, tvoji Daniljanici, pozdravljamo i pratimo te našim harnim spominjanjem, a Bog dao ti zdravje u novoj Miljevici.

Provala. U noći od ponedjeljka nepoznati lukeži provališe u zlatariju Miotta u Splitu i odnesoše mnogo prstenja, naušnica, lanaca, broša i drugih zlatnih predmeta. Odredjena je potraga, no do sada neuspješna.

Prvi broj „Duje Balavca“, satiričkog lista, izasao je u Splitu. Sadržaj mu je dosta lep, a slike uspjele. Unapred će se baviti ne samo mjestnim, nego i pokrajinskim stvarima i ne će bit sav napisan u splitskom narječju. Grehota izlazi samo jednom na mjesec, jer ovaki listovi moraju da budu što aktuelniji, ako će da djeluju i da zanimaju.

Odlazi u penziju. „Narodni List“ doznaže, da ravnatelj pokr. finansija u Dalmaciji podpredsjednik Hočevar odlazi u penziju i da je već predao spise svojemu zamjeniku. Ovaj nagli neočekivani odlazak dovodi se u savez sa progonstvom hrvatskog uredovanja na računarskom odjelu financijalnoga ravnateljstva.

Občinska štedionica. Dne 15. ov. mj. otvara se u Benkovcu, u obć. domu, občinska štedionica, za koju jamči občina benkovčaka. Predsjednik je načelnik g. M. Novaković. Občinskih štedionica postoji danas u Austriji preko 600, sve dobro napreduju i svaka dava, iako je sebi sakupila potrebitu pričuvu, občini lepi izvor prihoda, kojim se uređuju razna obće korisna poduzeća. Pošto pobuduje na štedljivost i na radinost, te dava prigode svakomu postignuti zajmova uz umjereni kamatnjak i povoljne uvjete, može takav zavod podići i blagostanje pučanstva. Mi želimo ovoj, ako se ne varamo, prvoj občinskoj štedionici u Dalmaciji najbolji uspjeh!

„Hrvatska Citaonica“ i „Hrv. Sokol“ u Betini ovih dana birači su novu upravu za god. 1908. I.: za čitaonu predsjednikom Don Čirilu Pelajiću, podpredsjednikom Petrom Bilićem, blagajnikom Jakovom Mikinom, tajnikom Markom Žurićem, a knjižničarom Matu Bošnu; II.: u upravu „Sokola“ starostom Miroslavom Filipi, podstarostom Rokom Filipi, blagajnikom Jakovom Mikinom, tajnikom Dinku Filipi, vodja je Mate Bilić, a članovi su obraničkog suda: Don Čiril Pelajić, Josip Pavčić nadučitelj, Ivan Filipi, Ante Filipi i Mate Sladić. Novim upravam želimo najbolji uspjeh!

Sinjani u Beču. Oblasanstvo Sinjana predvođeno od zastup. Ivanovićem i deleg. Vukovića bilo je na 10. t. mj. primljeno od ministra predsjednika Becka i barunu Kučere, zastupatelje bosanske vlade. Obječano im je, da će se spor pao urediti na zadovoljstvo pogrančnih sel. Dr. Marović i Varda ostaše u Beču da postave pismene zahtjeve u sporazumu sa zanimalnim čimbenicima.

Ravnateljstvo podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Staromgradu priređuje veliki pleas dne 15. veljače 1908. u prostorijama „Hrvatske čitaonice“. Čist prihod namjenjen je družbi sv. Cirila i Metoda za Istru.

Grad Kotor preostao biti tvrdjavom. Od nove godine grad Kotor i okolica prestali su biti tvrdjavom. Sada je slobodno vlastnicima zemljišta graditi kuće bez podpisivanja reversa, kao što su do sada činili.

Austrijski Lloyd je ukinuo, da neodređeno vrijeme prugu Trst-Metković B.

Porez na ostavštine. Kako novine javljaju, sprema se u ministarstvu financija jedna zakonska osnova, kojom bi se na pravnički način uredilo pitanje nameta na ostavštine. Dosad se je plaćala i plaća, polag. zakona 9. veljače 1850., tako zvana taksu na ostavštinu, koja je taksu bila veća ili manja prama rodbinskom odnosa baštenika sa pokojnikom, ali je razmjerno jednako teretila male i velike ostavštine u granicama istog rodbinskog odnosa. Sad bi se radio o tom, da se uvede progresivni porez na ostavštine, da se male i srednje razte-

rete, a da se na velike ostavštine udari prama većoj vrijednosti i veći postotak poreza. To je svakako pravedniji način oporezovanja.

Povišenje poreza na rakiju. Kako se razabire iz raznih novina, austrijska vlast na mjerama povisiti porez na rakiju. To bi povišenje imalo slediti u dogovoru sa ugarsko hrvatskom vlastom, te su u tom pravcu već upućeni pregovori. Kaže se, da će porez na rakiju u Austriji biti povišen za 40 K po stotinu. Današnji porez na rakiju je toliko težak, da ga se jedva može snositi; ako se pak preko toga poreza još udari na svaki stolitar 40 K više, onda pogotovo ne će biti ni moguć izvod rakije. Još bi se i to htjelo, kao da nije doista nameta u Austriji.

† Dr. Marijan Derenčin. Na 8. t. mj. u već preminuo je u Zagrebu u 78. g. poznati hrvatski političar i književnik Dr. Marijan Derenčin. Počinjao bio je jedna od najmarkantnijih političkih ličnosti u Hrvatskoj. Rödom iz Rieke, bio je izraziti tip primorca: život, veselo, radnji, duhovit. Već 60.ih godina kao odvjetnik počeo se izcitati u javnom životu, prianjaući uz neodvisnu stranku. Za banovanja Ivana Mažuranića bio je imenovan g. 1876. predstojnik kom za pravosudje, te je tu službu obavljao sve do pada bana Ladislava Pejačevića g. 1883. Na političkom polju iztakao se je kao izvrstan parlamentarac i vješt duhovit publicista. U tome ga je mnogo pomagalo i pravno znanje (slovio ga je kao jedan od ponajvećih kriminalista u Hrvatskoj) i sveštana kultura. Derenčin se je bavio i književnošću. Za neko vrijeme uređivao je „Vlenc“. Napisao je više drama. U svoje doba bila je izazvala veliko zanimanje komedija „Ladanjska opozicija“, kojom je šibao stražnake prilike svoje domovine. Mnogo je radio preko preustrojstva kazališta i osnovanja opere. Zadnjih dviju godina bio se povukao, jer se svaki oslabio. Laka mu zemlja i vječna spomen u narodu.

† Dr. Maurović. Preminuo je u petak obnoć biskup senjski i modruški Dr. Maurović. Rođen je g. 1851. u Zagrebu, a g. 1896. bio je imenovan biskupom Senja. Spadao je medju najizobraznije naše svećenike. Vječni mu pokoj! **Počinjaju krovoprička pod Rauchom.** U Udbini kandidat srpskih radikalica pod okriljem oružništva izaziva u nedjelju narod. Dočekaše ga jajima. Srbi radikalci utekuće se žandarima. Oružnici tada otvorile vatru na goloruk narod. Jedan je čovjek ubijen, a pet ih je težko ranjeno.

U sjednici ugarsko-hrvatske delegacije govorili su Medaković, Vinković i Babić-Gjalski. Sva tri oštro kritikovala trojni savez jer zatoran slavenanskim narodima ove monarhije. Naravno, bavili su se najviše hrvatskim pitanjem, koje je otvorena rana monarhije. Medaković se je osvrnuo na osnovu željeznice Uvac-Mitrovica, pa je rekao, da time niješmačkom Drangu otvora put do Egejskog mora, na štetu ciele naše obale, naročito Dalmacije.

Dr. Amruš opet načelnik Zagreba. U subotu je gradsko zastupstvo Zagreba izabralo opet Dra. Amruša za načelnika. Time je on bio izabran po četvrti put načelnikom.

Obće pravo glasa u Hrvatskoj. Koji bi bio broj izbornika, koji bi dalo uvođenje obće prava glasa u Hrvatskoj? U Hrvatskoj bi bilo 535.000 izbornika, od toga bi bilo do 330.000 Hrvata, 170.000 Srba, 30.000 Niemaca i 20.000 Magara. Kad bi se razdiella Hrvatska u 100 kotara, odpallo bi na svaki oko 5300 izbornika, a prema narodnosti bi dobili Hrvati najmanje 64 mandata, Srbi 25, Magari najviše 2, Niemci 3–4.

Promjena na bosanskoj vlasti. U tamnjim krugovima, koji imaju dodira sa Burianovim ministarstvom u Beču počelo živje pogovarat, da predstote skore promjene na visokim mjestima bosansko-hercegovačke vlasti. Za stalno se drži, da će dosadanji gradički dočlanik Izidor barun Benko odstupiti i poći u stanje mira, ali nije odušeno, koji će ga odjeli predstojnik naslediti: Hörmann ili Feichtinger. Drže, da Feichtinger ima više izgleda, da za sasjedne mjesto gradičkoga dočlanika, jer Burian pazi na želju Srba, a oni bi voljeli Feichtingera, nego Hörmanna, uobiće radje bi vidjeli i grofa Battilyana, nego uobiće kojega Hrvata. Prema toj želji i proturečno je viest u monarkske novine, da će Feichtinger, — koga hrvatske novine krivo štampano Buchtlinger, po čem se vidi koliko je poznat, — sigurno doći na Benkovo mjesto. Tko će na Feichtingerovo mjesto doći, ne govori se još ništa, u ostalom pitanje o promjenama ne vlasti u obče imalo bi se rješiti do Uskrsa.

Trgovački ugovor sa Srbijom. Trgovački ugovor, koji se ima da sklopi između Srbije i Austro-Ugarske, postao je klimav. Radi se naročito o živinarsko-redarstvenim mjerama, koje se sa srbске strane nikako neće da prihvate.

Srbski ministar trgovine izjavio je bistro, da vlasta već računa sa neuspjehom, a opravdava se već ujedno sa očitovanjem, da izvještne uvjete, koji se stavljaju sa austro-ugarske strane, ne bi smjela privući nikoja vlasta. Srbska vlast osigurala si je već i privolu kraljevu, tako, da će ona na svaki način ostati na vlasti. **Zadruge južnih Slavena u Austriji.** Koncem g. 1907. bilo je u Austriji raznih hrvatskih, srpskih i slovenskih zadruga, kao što su štedionice, mljekarske, živinogoske, vinogradarske i poljodjelske zadruge, i to u našem primorju (Trst, Gorica i Gradiška) 215, u Istri 34 i u Dalmaciji 341.

Parnica proti Slovacima. Svršila je iztraga proti 50 Slovaka krvih zločina jer neće da se pomagare. Obtuženi su radi poznati žalostni dogadjaj u Černovi, gdje je palo mnogo Slovaka pod ubojničkom magjarskom puškom. Pozvano je oko 20 svjedoka. Parnica će se vršiti još ovaj mjesec.

Naše brzovajanke.

Zagreb, 12. Povodom krvavog dogodaja u Udbini, opozicija uvjerenja da je to uszlođivo svrhom da se izazove po zemlji nerede, pozivlje narod, na mirno držanje, jer da će samo miran narod pobediti svaku nasilje, vršeći svoju dužnost na skorim izborima.

Zagreb, 12. Barun Rauch meće na razpolaganje kotarskim predstojnicima velik novac u izborne svrhe. Danas je krenuo u Peštu, odašće će u Beč na audienciju radi predstojenih izbora.

Beč, 12. Izgleda, da visti o sukobu između Austrije i Rusije radi željeznice preko Balkana nisu istinite, jer da su i Turska i Rusija sporazumne za dozvolu te gradnje.

Beč, 12. Delegacija redovito vječaju uz obće napadaje sa strane Slavena osobito Hrvata na vanjsku politiku Austro-Ugarske. Položaj Ehrenthalu nepromjenjen. Delegacioni dineri na dva odredjenu su za 24. i 26. ov. mjeseca.

Lisbon, 12. Pučanstvo je mirno, a do malo bit će razpisani izbori za novi parlament, a ne sazvan onaj razpušteni od Franca.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga

Jedina prigoda! Prodaje se jedan sjednički pianino nov sa 3 valjka. Pošto je prevelik za lokal, mora ga se zamjeniti manjim i za to ga se stavlja na prodaju. Tko ga želi kupiti neka se obrati Restaurantu Bogić, Šibenik (Obala).

Iznajmljuje se jedan lep stan u malu obitelj. Približe kod uređništva.

Pozor! Prodajem 2 veća landauera, 2 kočije, 2 tereta kola i 4 konja. Sve u najboljem stanju i uz umjerene cene. Za potanje obavesti i cene nek se kupac izvoli obratiti podpisom vlasniku u Skradinu.

Pavao Dražić.

URARIJA I ZLATARIJA
EUGENA PETTOELLA
U ŠIBENIKU
(Glavna ulica br. 128)
Bogato obškrbiljene
Preporučuju se P. N. Občintvu.
Cene umjerene.

NICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

Dionička glavnica
K. 1.000.000

Priljubna zaklada 100.000

Centralna Dubrovnik
- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod žrtvenanja. Revizija srećaka i vrednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragi kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

ATIA

DRUGA U ZAGREBU.
GODINE 1884.

Ulica br. 2. - Prajeko, Split i Trst. - i nadzorom občine slobodnog i kr. voljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja: i doživljaja i smrti; na, udovnina i odgojnina sa i bezale glavnice bez liečničke preglede. Ba, gospodarskih zgrada, tvornica). (pokućstva, dučanske robe, gospodina (žita, siena i t. d.). a protiv razlupanja. osi: K 1.410.816.28 K 1.000.000.00 preko: K 820.000.00 K 2.619.582.36 Povjereničko i Nadzorničko „Croatiae“ ka u Splitu, ulica do Sud br. 356. - POVOLJNE UVJETE.

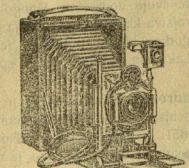
Iznova pretežno izvještaj i upozorenje

KNJIŽARA I PAPIRNICA IVANA GRIMANI-A

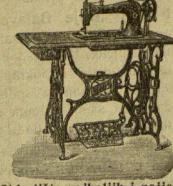
Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimljeno naručne svakovrstnih pečata od kautschuka i kovine.

Skladište fotografskih aparatova i svih nujzadnih potrebitina.

Skladište najboljih i najefektivijih šivačih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

Prima pretiljate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cenu sa tačnim i brzinom dostavljanjem u kuću. Velika zaliha svakovrstnih topnjera, zwieker-naočala

od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NAKUĆBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

HRVATI! Pomozite Istru!

Preporučuje se
najpoprije P. N. Občinsku
stvu za izradbu svakovrstnih radnja, kao
raznih djele i brošura,
posjetnicu, koverata,
listovnih i trgovackih

NOVO ustanovljena Hrvatska Tiskara u Šibeniku (ulica Stolne Crkve).

papira, zaručnih i
vjencanih objava,
osmrtnica i sve druge
u tu struku zasjecajuće
radnje.
Jamtci za tačnu i
moderну izradbu uz
posve umjerene cene.

NE ČITATI
samo već **kušati se mora**
davno prokušani medicinski
STECKENPFERD -
od Ilijanova mleka **SAPUN**
od BERGMANNA i Druga, Dražđani i Tetschen
na/L. od prije poznat pod imenom
BERGMANNOVA SAPUNA
od Ilijanova mleka
da se lice ostobi od sunčanih pješčica,
da zadobije bijeli tein i nježnu boju.
Pretpлатno komad po 80 para
u drogariji **VINKA VUČIĆA**
ŠIBENIK.

Najbolje sredstvo
za negovanje
USTA i ZUBI

EAU DENTIFRICE
MONDIALE MANUFACTUR
Građano skladište za Dalmaciju
kod Ž. VINKA VUČIĆA, ŠIBENIK.

Jadranska Banka u TRSTU.

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjeniće poslove:
ekskomptuje mjenice, daje predujmove na vrednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebreni novac, te banknote i unovčenje kupovne i izdržebane paire uz najpovoljnije uvjete.

Izdje doznaće na sva glavna tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsjajnije uz vrlo umjerene uvjete.

Predstavlja i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

ŠIRITE -
„HRVATSKU RIEČ“!